

ČESKÁ REPUBLIKA

R O Z S U D E K
J M É N E M R E P U B L I K Y

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Václava Novotného a soudců JUDr. Ludmily Valentové a JUDr. Brigity Chrastilové v právní věci žalobce **J. G.,** proti žalované **České správě sociálního zabezpečení,** Křížová 25, 22508 Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 17.1.2002, č. xxx, vydaného podle zákona č. 261/2001Sb.,

t a k t o :

I. Žaloba se **z a m í t á** .

II. Účastníkům se náhrada nákladů řízení **n e p ř i z n á v á** .

O d ů v o d n ě n í:

Česká správa sociálního zabezpečení (dále jen žalovaná) napadeným rozhodnutím zamítla panu J. G. (dále jen žalobce) žádost o jednorázovou peněžní částku podle zákona č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů (dále jen zákon) s odůvodněním, že rozhodnutí č. j. Vt 29/511 ze dne 24. 1. 1951 vydané Vojenským soudem v Opavě o žalobcově vězení v době od 30. 12. 1950 do 23. 4. 1951 nebylo zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, nebo podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu; v této době nebyl ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody, ale u PTP.

Žalobce v opravném prostředku – nyní žaloba – namítl, že byl ve vazbě i ve výkonu trestu odnětí svobody z politických důvodů a poukázal na rozsudek Vojenského soudu v Opavě ze dne 24. 1. 1951 a potvrzení Okresní vojenské správy v Karviné ze dne 21. 4. 1997.

Žalovaná ve svém vyjádření uvedla, že žalobce nesplňuje základní podmínku, totiž aby jeho odsouzení bylo aspoň částečně rehabilitováno, proto setrvala na původním stanovisku.

Ze správního spisu, který žalovaná předložila, vyplynulo, že žalobce požádal o nárok u Okresní správy sociálního zabezpečení v Karviné dne 27. 8. 2001 z titulu politického vězně. Za tím účelem předložil rozsudek Nižšího vojenského soudu v Opavě ze dne 24. 1. 1951 sp. zn. Vt 29/51 – I, podle něhož byl žalobce uznán vinným spácháním trestného činu podle § 294 odst. 1 tr. z. (ohrožení bojového ducha) a podle § 128 odst. 1 lit. a) tr. z. (šíření poplašné zprávy) a odsouzen k trestu odnětí svobody na 6 měsíců nepodmíněně. Žalobce byl vězněn od 30. 12. 1950 do 23. 4. 1951 (vč. vazby). Podle potvrzení vojenské správy Ministerstva obrany ze dne 4. 6. 1996 žalobce vykonával službu u pomocných technických praporů od 1. 10. 1950 do 29. 12. 1950 a od 24. 1. 1951 do 23. 6. 1951. Žalobce uvedl v této žádosti, že usnesení o soudní rehabilitaci nemá a že si jej bude vyřizovat.

Žádné rozhodnutí soudu vydané podle zákona č. 119/1990 Sb. nebo zák. č. 198/1993 Sb. žalobce nepředložil ani v rámci přezkumného řízení soudního.

Podle § 2 odst. 1 zákona, tento se vztahuje dále na občany České republiky, kteří byli vězněni mezi 25. 2. 1948 a 1. 1. 1990 a u kterých bylo rozhodnutí o jejich věznění zcela nebo částečně zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, nebo podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu (dále jen „politický vězeň“). Podle § 5 odst. 2 zákona výše jednorázové peněžní částky pro politického vězně při věznění delším než jeden rok činí 120 000 Kč. Za každý další měsíc věznění se výše jednorázové peněžní částky zvyšuje o 1000 Kč. Podle čtvrtého odstavce výše jednorázové peněžní částky pro politického vězně při věznění kratším než 1 rok, trvajícím však alespoň 3 měsíce, činí 60 000 Kč.

Soud je postaven před řešení otázky, zda lze přiznat nárok, který by byl vypočítáván podle § 5 odst. 2 zákona. Jak shora uvedeno, zákon pro přiznání nároku v této kategorii stanoví tři podmínky, jednak věznění v období od 25. 2. 1948 do 1. 1. 1990, jednak byť částečné zrušení rozhodnutí o věznění, které je doplněno třetí podmínkou, že se tak muselo stát buď podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, nebo podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu. Je tedy zapotřebí zjišťovat, zda jsou kumulativně splněny všechny tři tyto podmínky.

Z důvodové zprávy, která byla předložena Parlamentu ČR při schvalování tohoto zákona vyplývá, že zákon č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, odstranil křivdy způsobené nezákonným odsouzením a poskytl morální zadostiučinění a přiměřenou hmotnou náhradu za utrpěné škody. Další křivdy byly napraveny zákonem č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, které řeší majetkově správní a majetkoprávní nároky a v zemědělství zákonem č. 229/1991 Sb., o půdě. Velmi důležitým krokem k nápravě křivd způsobených nacistickou perzekucí je zákon č. 217/1994 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky některým obětem nacistické perzekuce. Dne 22. 2. 2000 byl přijat zákon č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům čs. zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945. Tyto zákony splnily svůj účel, ale nepostihnuly všechny následky a důsledky perzekuce, zejména u účastníků národního boje za osvobození na domácí půdě. Předkladatelé tohoto zákona chtějí touto cestou narovnat vztah mezi jednotlivými skupinami účastníků boje za osvobození. Soud při výkladu jednotlivých ustanovení zákonů, jimiž docházelo k nápravě křivd způsobených nacistickou perzekucí má na mysli skutečnost, že jde

o aplikaci zákonů, jimiž se Česká republika snaží o odčinění příkoří a ocenění odvahy a statečnosti těch, kteří bojovali proti nacismu nebo jím byli poškozeni, a také skutečnosti, že uplatnění nároku je časově omezeno. Stejně smýšlí i pokud jde o občany, na něž se zákon vztahuje podle § 2, totiž politické vězně z období mezi 25. 2. 1948 a 1. 1. 1990. Zařazení do pomocných technických praporů mohlo znamenat postup v rozporu s ideou Všeobecné deklarace lidských práv přijaté Valným shromážděním OSN dne 10. 12. 1948. Pro posouzení daného případu však definitivní vyřešení této otázky není rozhodující, neboť není splněna v pořadí třetí podmínka, totiž že zrušení rozhodnutí o věznění soudem nebylo provedeno ani podle zákona č. 119/1990 Sb., ani podle zákona č. 198/1993 Sb. Zákon č. 119/1990 Sb. se vztahoval na pravomocná odsuzující soudní rozhodnutí vyhlášená v době od 25. 2. 1945 do 1. 1. 1990, týkající se skutků spáchaných po 5. květnu 1945 podle těchto zákonů: č. 52/1923 Sb., č. 231/1948 Sb., č. 86/1950 Sb., č. 140/1961 Sb., č. č. 150/1969 Sb., podle některých paragrafů zákona o zločinech přečinech z roku 1878, jakož i z roku 1914.

V daném případě byl žalobce odsouzen za účinnosti trestního zákona č. 86/1950 Sb. (účinný od 1. 8. 1950 do 1. 1. 1962). Podle § 2 odst. 1 písm. c) zákona o soudní rehabilitaci mezi trestné činy, jež jsou zrušeny ze zákona patří pouze trestný čin podle § 128 odst. 1 tr.z., nikoli však trestné čin podle § 294 tr. z. Žalobce přes poučení, kterého se mu v rámci podání žádosti dostalo, nepředložil rozhodnutí soudu o tom, že rozhodnutí o jeho věznění bylo zcela nebo částečně zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, nebo podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu. Nelze proto pohlížet na rozhodnutí žalované jako na nezákonné, neboť ta neměla podklad, na jehož základě by nárok mohla přiznat a jeho výši stanovit, jestliže pouze na jeden z trestných činů se rehabilitace vztahovala přímo ze zákona a bylo tak nezbytné znát výrok rehabilitačního soudu o stanovení přiměřeného trestu za zbylý trestný čin, pakliže se na něj rehabilitace nevztahovala. Soud tak nevidí prostor pro takový výklad, který by mu umožnil tuto situaci subsumovat pod ustanovení § 2 odst. 1 zákona, když žalobce existenci rehabilitačního rozhodnutí netvrdil, natož předložil, a to ani v rámci žalobních důvodů.

V daném případě nezbývá než uzavřít, že pokud žalovaná žalobcově žádosti o přiznání nároku nevyhověla, zákon neporušila. Z uvedených důvodů soud žalobu zamítl pro nedůvodnost (§ 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní). O nákladech řízení pak rozhodl v souladu s ust. § 60 odst. 1 s. ř. s a contr., neboť nebyly žalovaným uváděny ani požadovány.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s).

V Brně dne 24. 6. 2003

JUDr. Václav Novotný
předseda senátu